

7.5. Eanadagat ja kulturmuittut

Eanadaga fágaraporttas lea čuozaheavvuohtu juhkkovuohtu golmma iešguđetlágan eanadatguvlu. Eanadat ollá rittus riddui Lágesvuonas Vuonnabahtii Lágesduoddara ja Deanu gaska. Dálkkádat, topografii, ássanguovllut, eanadoallu ja guohtundeaddu ráhkadit stuorra viidodaga eanadathámis. Eanadagas lea gaskageardán árvu. Váikkuhusčielggadeapmi árvvoštallojuvvo earret eará dan vuodul go dat ođđa jođas lea plánejuvvo buohtalaga 132 kV jođđasiin mii juo gávdno, ja ná dat guoská guovlluide main ovdalaččas leat teknihkalaš duohtadeamit. Liikká leat árvvoštallan stuorra eanadatárvvuid Áttánvuona gullelaš eanadagas ja leahkeguovlluin Deanu birra.

Čielggadeamis čujuhuvvo ahte stuorra erohus dimenšuvnnaid ja govddagaid dáfus dálá jođđasiid ja ođđa 420 kV gaskkas buktá visuálalaš moivvi ja «arytmma» jođđasiidda, lassin govddadeapnot duohtadanguovlu. Lágesduoddaris ja nuortabealde Deanuleagi addá stuorra eanadat káraktera muhtun muddui gierdanvejolašvuoda stuorra duohtademiide, muhto unnán šaddogeardi dahká guovllu raššin danne go duohtadeamit oidnojit guhkás. Seammás čujuhuvvo ahte lea dehálaš ahte jođas bálddalastujuvvo jođđasiiguin mat juo gávdnojit čohkken dihtii teknihkalaš duohtademiid stuorra oktilis luonddueanadagas Lágesduoddaris.

Eanadaga árvvoštallamis gessojuvvo Deanu rasttildeapmi ovdan eanadatgova ektui unohassan, ja go biddjošii ođđa 420 kV stašuvdna oarjjabeallái Deanu, de dat livččii mielddisbuktán golbma ođđa rasttildeami, vaikko 420 kV livččii bisánan dasa (220 kV Suomas ja 132 kV jođđasat Barents Nett:as). Stašuvdnaásaheapmi oarjjabealde Deanu lea danne heajumus dain guorahallojuvvo stašuvdnavejolašvuodain. Viidáseapnot bohtá čielggadusas ovdan ahte SEI A oktavuodas lea eanemusat ođastuhttimat 132 kV jođđasiin mat rasttildit Rovvejávrii bartaguovllu.

SEI C guoská maiddá dain bartaguovlu Rovvejávrii ja Hávgajávrii lahka, muhto ii guoska lagamus barttaide danne go stašuvdna lea badjelis. Stašuvdna lea eanet oidnosis mađi badjeleapnot Rovvejávrii eanadagas, muhto de lassána maiddá stašuvdnii gaska.

Govva 34: Várjjat B, álgovuolggalaččat dieđihuvvo stašuvdnamolssaektu.

Eanadatárvoštallan čujuha heajos visuála váikkuhusaide lagasbirrašiid ja ásodagaide oktii lokaliseremis Vuonnabađas, ja dat guorahallojuvvo molssaektu lea heajumus dain golmma nuortaleamos stašuvnnain vaikko dat addá unnimusat 132 jođđasa ođasmahttima. Várjjat B lea rabas gaskal Sáttovári ja Vuonnabađa, muhto lea gaska vulos gillái (su. 1,5-2 km) ahte váikkuhusat árvvoštallojuvvojit unnin. Čielggadusain bohtá ovdan ahte lea unnán mii earuha SEI C, Var B ja Var A fáddáeanadagain.

Áigeguovdilis váidudeaddji doaibmabijut

Váidudeaddji doaibmabijuid gaskkas deattuha čielggadeaddji ráddjejuvvo muorračuohppamat, oktan isoláhtoriiguin mat unnidit čuovgarefleksuvnna ja liinnaid deavkadit. Oppalaččat leat unnán guovllut mat gáibidit ollu muorračuohppamiid, muhto másttaid bokte ferde čorget - muđuid árvvoštallojuvvo vejolažžan njulget ođđa 420 kV linnjá badjel soahkevuovddi mii njozet šaddá eanaš sajiid. 132 kV johtasiidda vurdojuvvo veaháš eanet muorračuohppamat oanehat másttaid geažil. Statnett vásáhusat čájehit ahte sáhtta leat buorre geavahit juogo komposihta-isolahtoraid dahje silikona-isolahtoriid, mat eastadit čuovgga refleksuvnnaid. Doaibmabidju máksá 5 MNOK olles jođasnjulgemiid Davvesiiddas Sáttovárrái. Statnett jođđasat gávdnojit juo standárdan deavkadin.

Statnett lea dasa lassin árvvoštallan molssaeavttuid 132 kV eanajođđasiidda gaskal Sáttovári ja Vuonnabađa (gč. Kap. 6.3), mii mielddisbuktá ahte buot jođđasat gaskal ođđa stašuvnna Sáttováris ja Vuonnabađas váldojuvvojit eret. Dát doaibmabidju ii leat biddjon áššin fágaciellgadeddjiide, muhto Statnett árvvoštallama vuodul, buorida dát positiivvalaččat eanadatgova lagasbirrasis Vuonnabađa birra. Árvvoštallojuvvo ahte doaibmabiju lassigollu šaddá 70-80 MNOK.

Viidáset lea čielggaduvvon 132 kV eanajođas čázevuole Deanus, mas eanadahkii árvvoštallojuvvo leat hui positiiva váikkuhus. Deatnu lea okta deháleamos eanadatbeliin olles doaibmaguovllus. Čielggadusas bohtá viidáseappot ovdan ahte ođđa 420 kV linjjá áimmu mielde dattege ii buvttu stuorra buorideami, ja 420 kV kábelástin gesso ovdan eanadaga váidudeaddjin. Fuomášuhtto viidáseappot ahte dat guokte gealdaga ja mástta (132 ja 420 kV) šaddet sullii ovttá alu, mii mearkkaša ahte doaibmabiju ovdáneapmi lea buorre eará gaskkaid ektui.

Statnett ii leat guorahallan kábela 420 kV čázevuole jođđasa ektui Deanus, muhto lea čađahan guorahallama 420 kV Rávttosvuomis (420 kV Skáidi-Davvesiida). Dan oktavuodas árvvoštalle goluid menddo stuorisin doaibmabiju ávkki ektui, ja Statnett oaivvilda ahte seamma jurddaboadus gusto dás maid. Statnett oaivvilda ahte sáhtta baicca leat áigejuovdil geahčadit vejolašvuoda ráđastit másttaid vulos Deanu guvlui unnidan dihtii muhtun muddui daid vaháguhttimiid.

Govva 35: Lávvosadji/dollasadji nuorttabealde Gahpatkanála registrerejuvvon jođasspáitun 132 kV jođđasiidda.

Leat registrerejuvvon oktiibuot 16 oasseguovllu fágafáttás kulturmuittut ja kulturbiras ohccojuvvon ja eará čielggaduvvon molssaeavttuid čuozašguovllus. Earret eará leat sámi ássanbáikkid duoddaris, ja Deatnogáttis ja Vuonnabađa guovlluin gos leat mánggalágan kulturbirrasat nugo earret eará stuorra bivdinuogádagat bohccuide sámi ruovdeáiggis ja ođđaset áiggi vistebirrasat.

Árvvoštallojuvvo ahte ođđa ja alit másttat nannešii visuála beavttu ja váikkuhivččii eanet negatiivvalaččat kulturmuittuide ohccojuvvon čovdosiin bálddalas fievrrideami bokte. Ođđa 420 kV jođas rasttilda dakkár kulturbirrasa mas lea stuorra árvo Deanu nuorttabealde. Dáppe lea otnáš 132 kV linjá lahka fievrrideapmi automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon báikái (ID 36868) mas leat vihtta bivdorokki davábealde 132 kV linjjá. Ođđa 420 kV linjá bohtá lulábeallái ja árvvoštallojuvvo ahte báiki billašuvvá vel eambo visuálalaččat. Muđui árvvoštallojuvvo eanemus negatiivvalažžan hukset ođđa transformáhtorstašuvnna Deanu oarjjabeallái, go jurddašit ahte galgá nuppástuhttit 220 kV linjá kulturbirrasa bokte (bivdovuogádat mas lea stuora árvo) Deanu nuorttabealde, máttabealde Skiippagura.

Dain guorahallojuvvon stašuvnamolssaeavttuin mat leat nuorttabealde, ii leat nu stuora erohus. Oktii lokalisererejuvvon geavaheapmi čuočá dakkár huksenbirrasii mas lea unnán árvo, ja dat mielddisbuktá ahte dát molssaeaktu vuoruhuvvo maŋemužžan daid gaskkas.

Čielggadusas bohtá ovdan ahte mástasajusteami ja linnjema heiveheapmi sáhtta váidudit váikkuhusaid kulturmuittuide ja kulturbirrasii guovlluin gos leat lahka fievrrideapmi. Ovdan ohccojuvvon doaibmabijuide eai leat dattetge čujuhuvvon makkárga konkrehta guovllut, muhto Statnett árvvoštallá ahte dát lea erenoamáš áigejuovdil kulturbirrasii nuorttabealde deanu (ID 36868), sihke čadnon areálageavaheapmái rusttetáigodagas ja mástačuoggáid sajušteapmái nu ahte dat eai šatta njuolgga vuostálaga kulturmuittuiguin. Dasto sáhtta

jurddašit ahte vejolaš kulturmuoitoiskkadeamit almmustahttet dássáži dovdameahtun automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon kulturmuittuid maidda dát sáhhtá guoskat.